

GÜNÜMÜZ SANATINDA ÜSLUP KARMAŞASI VE PASTİŞ¹

CONFUSION ABOUT STYLE IN TODAY'S ART AND PASTICHE

Hikmet ŞAHİN²

Öz

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de sanatçılar yeni arayışlar ve yorumlarıyla sanata yeni anlam/kavramlar kazandırmaktadırlar. Çoğunlukla postmodern olarak adlandırabileceğimiz günümüz sanatının jargonu sanat eserlerine karşı yorum kabiliyetimizi geliştirmekte ve anlaşılmasına olanak sağlamaktadır. Günümüz eserlerinin çoğulcu/bireşimci yaklaşımları, çok kültürlülük gibi özellikler ile karşımıza çıkmakta, sanat yapıtı ve üzerine yeni düşüncelerin yorumlanmasına yönelik gerekliliğe ihtiyaç duyulmaktadır. İçinde yaşadığımız çağın yeni kavramlarından biri olan pastiş sadece plastik sanatlar açısından değil, tüm sanat alanlarında karşımıza çıkabilecek derecede önemli gibi görünmektedir. Diğer birçok kavramda olduğu gibi günümüz sanatında da pastiş plastik sanatlar, sinema, mimari, edebiyat gibi disiplinlerde kendisine uygulama alanları bulmuş ve günümüz sanatının dinamik noktalarından birisi haline gelmiştir.

Yapılan çalışmanın amacı günümüz sanatının belirgin dinamiklerinden biri olan pastiş kavram/üslubuna değinmek ve güncel sanat içerisinde bulunan örneklerini incelemektir. Bu itibarla konu güncel sanat ile sınırlandırılmış; güncel sanat örnekleriyle desteklenmeye çalışılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yerli, yabancı kaynaklar, görsel kütüphaneler ve bağlantılara ulaşılmış; örnek teşkil edebilecek özgün eserlerden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pastiche, sanat, çoğulculuk.

ABSTRACT

As in the past, today, artists are contributing new meanings/concepts to art with their new explorations and interpretations. The jargon of today's art, which can be generally called postmodern, is improving our ability to make comments on works of art and makes it possible to understand them. The pluralistic/syncretic approaches of today's works of art include features such as multiculturalism and there is a requirement to interpret new ideas concerning works of art. Pastiche, which is one of the new concepts of our contemporary age, seems to be important in terms of not only plastic arts but also all kinds of art. As in many other concepts, pastiche has found areas of application in various disciplines such as plastic arts, cinema, architecture and literature and has become one of the dynamic components of today's art.

The purpose of this study is to touch on the concept/style of pastiche, which is one of the prominent dynamics of today's art, and investigate its examples in current art. Therefore, the study was limited to the current art and an effort was made to support it through examples from current art. The qualitative research methods were used in the study and domestic and foreign resources, visual libraries and links were reached and original works that might serve as examples were utilized.

Keywords: Pastiche, art, pluralism.

¹ Başvuru tarihi: 14.05.2015 Kabul tarihi: 30.06.2015

² Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü, hikmetxsahin@gmail.com

1. GİRİŞ

İçinde yaşadığımız dönemler, çok kültürlü ve eklektik özellikler taşımaktadır. Kolektif çalışma disiplinlerinin ortadan kalkmaya başladığı günümüz sanatında bireyselliğin ön plana çıktığını; dünya üzerindeki farklı kültür ve toplumsal özelliklerin sanat eserinin özgün kaynağı durumuna geldiğini görmekteyiz. Bu bağlamda dünya kültürü ve günümüz sanatı pastiş özellikleri taşıyan eklektik bir karmaşık örgü içerisinde ifade edilen eserlerle doludur. Sanat ve gündelik hayat arasındaki sınırların silinişi, yüksek kültür ve kitle kültürü arasındaki hiyerarşik ayrımın çöküşü, eklektizmi ve kodların harmanlanmasını destekleyen bir üslup melezliği, parodi, pastiş, ironi ve yeni değerleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Modernist zamanların estetiksel anlayışı doğrultusunda kültürel bir argüman geliştirmeyen modern sanat eserleri, herhangi bir yerel kültürel özelliği taşımayan “evrensel” kültür olarak adlandırabileceğimiz bir oluşum içerisinde varlığına devam etmektedir. Modern sanatın temsil krizi ve yeniyi oluşturmadaki çabası günümüz sanatında yadsınmış, yeni/orijinali üretmek bir yana geçmişte ve günümüzde yapılagelmiş sanat eserlerini çoğulcu bir anlayışla kullanarak/bozarak, kolaj ve pastiş gibi yöntemlerle sanatçının kendi sanat felsefesine veya eleştirisine bir biçim/teknik olarak kullanmıştır.

Bireysel öznenin ve kişisel üslubun giderek kaybolması sonucu orijinal özellik ve niteliklerin yeniden sergilenmesi demek olan *parodinin* yerini *pastiş*, başka bir deyişle yamalama ve seçmecilik almıştır. Modern sanatçı ve yazarların yapıtlarında karakteristik bir özellik vardı ve onların kendilerine has tuhaflıkları ve taklit edilemez üslupları, parodinin gelişmesini sağlamıştır (Bal, 2015:128).

Jameson, postmodernist durumu “biçimler ideolojisinin çökmesi” olarak yorumlamaktadır. Ona göre, bireysel öznenin kaybolması ve bunun biçimsel sonucu olarak, kişisel biçimin gittikçe daha zor bulunur olması, bugün neredeyse evrensel bir uygulama haline gelen pastiş doğurmuştur. Modern biçimler artık postmodern haline gelmiştir. İsteyen istediği kodu kullanabilmektedir. Geçmişin (Modernizmin) kesinleşmiş ve değiştirilemez estetik değerlerinin yerini (Parodi) postmodern kültürde sıklıkla kullanılan pastiş almıştır (Yılmaz, 2006:344). Jameson’a göre, gerçekliğin imgelere dönüştüğü bu mantığı pastiş olarak adlandırıyor: “Pastiş, mizahını yitirmiş, boş parodidir”. Sanatsal stillerin dirimliliğini oluşturan, özgül kişilik, bireysel yaratıcılık gibi ideolojilerin dinmesiyle birlikte,

“stiller çerçevesindeki yeniliklerin, buluşların mümkün olamadığı bir dünyada, geriye ölüp gitmiş stilleri taklit etmek kalır”. Yani, pastiş. Başka imgelerin imgeleri, başka sanatın sanatı, gerçek olmayan gerçekçilikler. Aslı hiç olmamış sahteler: simulacrum’lar (Artun, 1998:24-65).

Pastiş sadece günümüz postmodern zamanlarının sahip olduğu nitelikte bir sanatsal edim olmamıştır. Modern zamanların çağdaş sanat akımlarına bakıldığında pekala çoğul nesnelerin bir arada kullanıldığı sanat eserlerine rastlamak mümkündür. Lyotard’ın meşhur sözleri aklımıza gelmektedir: *“Bir yapıt eğer ilkin postmodernse modern olabilir.”* Bu açıdan bakıldığında modern zamanların eser üretim/yaratım tekniklerinden olan “kolaj” postmodernizmde adı sürekli olarak anılan pastişe gönderme yapmaktadır. Picasso’nun yapmış olduğu kolajlar (Görsel 1) heterojen özellikli yapıtlardır ve dolayısıyla postmodernist sanat eserinin mayasını teşkil etmektedir (Yılmaz, 2006:345).

Görsel 1: Picasso, Bambu Sandalyeli Natürmort, 1911-12

Postmodern sanatın da temel özelliklerinden çoğulculuk, multidisipliner yaklaşım; günümüz sanatında kendisini gösteren karmaşık bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Postmodern sanat eklektik/bireşimci oluşumların eserlerde vücut bulduğu bir dönemdir ve bu oluşumlar ilkin yapıştırma, tutturma, alıntılama ve eğretilme gibi görünse de belli bir zaman sonra yapının/eserin karakteristik özelliklerini taşıyan bir oluşum içerisine girmeye başlar. Multidisipliner yaklaşım sadece materyaller veya hazır tüketim nesneleriyle de sınırlı değildir. Postmodern sanatın pastiş özelliği aynı zamanda farklı sanat disiplinlerinin de bir araya getirilmesi olarak görülebilir. Postmodern zamanların öne çıkan sanatsal eylemlerin-

Fluxus, Happening ve Performans sanatları gibi-pastiş özellikler taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Nam June Paik (Görsel 2) veya Joseph Beuys gibi sanatçılar farklı kültürel özellikleri ve imgelemleri ikonografik olarak çalışmalarında kullandığı rahatlıkla eserlerinde gözlemlenebilir.

Görsel 2: Nam June Paik, Altın Buda, Karışık Materyal, 13x19x17inç,
James Cohan Galerisi, New York

2. GÜNÜMÜZ SANATINDA ÜSLUP KARMAŞASI VE PASTİŞ

Postmodernizmle birlikte günümüz sanatı modernizmin izlerini yavaş yavaş silmeye başlamış, modernist düşüncenin, büyük anlatı ve *yücelik estetiğinin* tersine yapılar da yapıbozuma (dekonstrüksiyon), ironi ve pastişe yönelmişlerdir. Seçkin ve popüler sanat arasındaki sınırlar erimiş, tüm nesne ve insanların birer sanatçı olabileceği fikri ortaya çıkmıştır. Lyotard'ın belirttiği gibi bu bir "gevşeme" dönemidir ve bu dönemin temsilcisi postmodernizm olarak karşımıza çıkmaktadır (Yılmaz, 2006:343).

Postmodernizmin felsefi düşününü ortaya atan Jean-François Lyotard, *The PostModern Condition (Postmodern Durum)* adlı kitabında postmodernizmi eklektik bir yapı içerisinde tanımlar (Lyotard, 1997:151). Bu tanım postmodernizmin multi-kültürel bir yapı içerisinde olduğunu görmemizi sağlayan bir tespittir. Artık toplumlar salt kendi değerlerinden oluşan bir dünyada yaşamayıp; tüm dünya kültürlerini içinde buldukları enformatik iletişim ağından, sanat ve ekonomik kültür değerlerinden etkilenmektedirler.

Madan Sarup günümüz sanatçılarının sanat ile gündelik arasındaki sınırların kalkmasını gerektiğini savunduklarını belirtir. Elit ve popüler kültür arasındaki ayrımın çökmesini istediklerini, biçimsel eklektizm ve kodların karışımını savunduklarını ifade eder. Parodi, pastiş, ironi ve oyunun postmodernistlerin benimsediği programlar olduğunu ilave ederek, çeşitli yorumculara göre onların derinlik değil, yüzey üzerinde durduklarını ifade etmektedir (Sarup, 1995:158).

Postmodernist teori pastiş gibi ifadelerle modern sanatın temel avant-garde özelliğine karşı çıkmış; postmodern teori kaynağını tarihten, parodi, pastiş yollarıyla eklektik öğeleri alarak oluşturmuştur. Modernizm ve estetik anlayışı olarak baktığımızda pastişe tam olarak zıt olan bir kavramın ortaya çıktığından söz edebiliriz. Modern zamanların sanatını tanımlayan Avant-Garde kavramı pastiş olanla tam olarak zıt bir özellik göstermektedir. Avant-garde sürekli olarak yeniyi inşa eden bir kavram olduğu bilinmektedir. Daha önce hiç yapılmamış, “*sunulmayanının sunulması*” şeklinde ifade edilen nosyon modern zamanların estetik önermesidir. Oysaki pastiş geçmişle günümüz sanatının bağlarını kuran, eski anlayış ve fikirlerin yeniyi uyarlanması diyebiliriz (Görsel 3-4). Şu durumda pastiş kavramının eklektik bir yapı içerisinde kullanılması günümüz sanat ve eserlerinin önemli yapı taşlarından birisini oluşturmaktadır.

Görsel 3: El Greco, Orgaz Kontunun Gömülmesi, T.Ü.Y. 1586, İspanya.
Görsel 4: Nicholas Chistiakov, Etkilerle Orgaz Kontunun Gömülmesi, Karışık Teknik, 2012.

Simmel'in ifadesiyle içinde yaşadığımız çağ "üslupsuzluk" çağı olarak nitelendirilebilirse eğer, o vakit bu çağın yeni üslupların (moda, görünüş, tasarım, tüketim malları) hızla dolaşıma girmesine ve geçmişteki üsluplara nostaljik bir şekilde başvurulmasına işaret ettiği söylenebilir. "Tüketim mallarına, boş zaman ve tüketim alanlarına, kent bünyesine daha fazla üslup, tasarım ve kültürel imgelemin girmesi, gündelik hayatın estetikleştirilmesi, tüketim, aylıklık ve eğlence bölgelerine yönelmesiyle birlikte üslupçu teşhire, modaaya uygun giyime ve benliğin sunumuna ilgi duyan toplumsal öbekleşmelerin giderek öne çıkması önemlidir" (Featherstone, 2005:163).

Postmodern dönemde ortaya çıkan ve sanatta sınırların erimesi anlamına gelen; farklı sanat disiplinlerinin bir arada gerçekleştirildiği sanatsal faaliyetler postmodern sanatın öne çıkan özelliklerindedir. Çoğulcu anlayışın öne çıktığı, özellikle güzel sanatlarda görülen, taklit, ironi, pastiş(alıntılama), kolaj, asamblaj gibi tekniklerin kullanıldığı sanat eserleri yaratılmış ve bu eserlerin yeni orijinaler olduğu düşünülmüştür. Tarihsel bilincin gelişmesi ve eserlerde kullanılması modernizmin geleneksele karşı tutumuna ters düşecek nitelikte abartılmış, sanat eserlerinden herhangi bir nesnel ifade alınarak rahatlıkla başka eserlerde kullanılmıştır (Görsel 5-6).

Görsel 5: Afrodit Büstü, M.Ö. 360 Roma Dönemi Kopyası.

Görsel 6: Hedi Xandt, Koruluk Tanrıçası, Altın kaplama pirinç, Polimer, Mermer, 2013.

Günümüz sanatının tam olarak kökenine inmek neredeyse imkansız gibi görünmektedir. Eklektik bir sanat anlayışıyla çalışmalar yapan sanatçılar hiçbir tahakküm altına girmeden eserlerinde başka sanat ve kültürlerin değerlerini rahatlıkla kullanabilmişlerdir (Görsel 7-8-9-10). Bu bağlamda bakıldığında pastiş; fikirlerin ya da görüşlerin gelişi güzel, karmakarışık, darmadağınık, kolajı andırır biçimde bir araya getirerek oluşturdukları, kırk-yama (patch-work) olarak eski-yeni gibi olguları bünyesinde barındıran eklektik kompozisyonun bir elemanı olma niteliğindedir. Düzenliği, mantığı ve simetriyi yadsır; çelişki ve karşıtıktan hoşlanır (Rosenau, 1998:16).

Görsel 7: Giovanni Bologna, Hermes Heykeli, Tunç, Floransa, Museo Nazionale del Bargello, 1567.

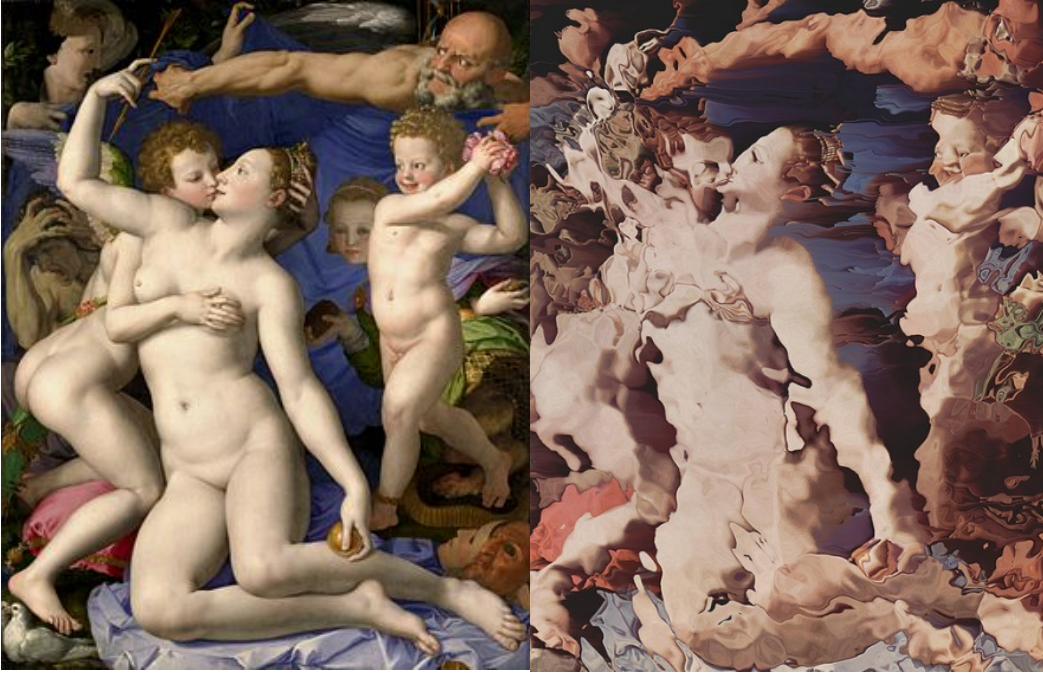
Görsel 8: Clive Wilkins, Gecenin Yaratıkları(Hermes'in ayağı), 2013.

Görsel 9: Rembrandt, Yaşlı Adam, T.Ü.Y. 1654.

Görsel 10: Nicholas Chistiakov, Yaşlı Adam (Rambrandt'dan Sonra), T.Ü. Akrilik, 2013.

Bir sanatçının üslubunu, tarzını, dilini veya düşüncesini taklit ederek ve önceki formdan hareket ederek yeniden oluşturulan eser olarak tanımlanabilen pastiş; diğer bir ifadeyle bir sanatkârın dil ve anlatım özelliklerini temel alarak onu anımsatan, çağrıştıran yeni bir çıktı ortaya koymaktır. Bu anlamıyla stil öykünmesi olarak tanımlanabilen pastiş yöntemi; saygı göstermek, parodi yapmak, yermek gibi amaçlarla da kullanılabilirdiği görülebilmektedir (Görsel 11-12).

Görsel 11: Angolo Bronzino, Venüs, Eros, Folly ve Zaman, Ahşap Üzerine Yağlıboya, 1545, National Galeri, Londra.

Görsel 12: Christian Zander, İsimsiz, Dijital Manipülasyon, 2013.

Postmodern özne "aidiyet" ve "kimlik" sorgulamasını bir tarafa bırakır. Böylece özgünlük ve üslup, örneğin kendine has bireysel fırça darbeleri son bulur: "Bu nedenle bugün, modernist üsluplar postmodernist kodlar hâline geldiler. Pastiche boş parodidir, gözleri kör bir heykeldir." Pastiche yoluyla ölü üslupların taklidi yapılarak geçmiş yağmalanır. Sanatçı "artık tüm dünyayı kaplayan bir kültürün hayali müzesinde depolanmış bütün o maske ve sesler aracılığıyla" konuşur (Bal, 2015:128-129).

Günümüz bireşimci sanatlarda sıkça kullanılan pastiş, özellikle 1970'lerden günümüze kadar yükselen bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüz sanatçıların çoğu zaman başvurduğu pastiş türü ifadeler, içinde yaşadığımız dönemin eklektik çalışmalar

üretmesinde önemli bir öge haline gelmiştir. Pastiş, farklı disiplinlerdeki içeriklerin bir arada kullanılmış hali olarak nitelenebilir ve bu şekilde ele alındığında pastiş birden fazla kaynaktan alınan, alıntılarının oluşturduğu bir bütündür denilebilir (Görsel 13-14).

Görsel 13: Andy Warhol, Campbells Çorba Kutusu, T.Ü.Y. 1962.

Görsel 14: Emiliano Ponzi, Postmodernizmin Ölümü, 2011.

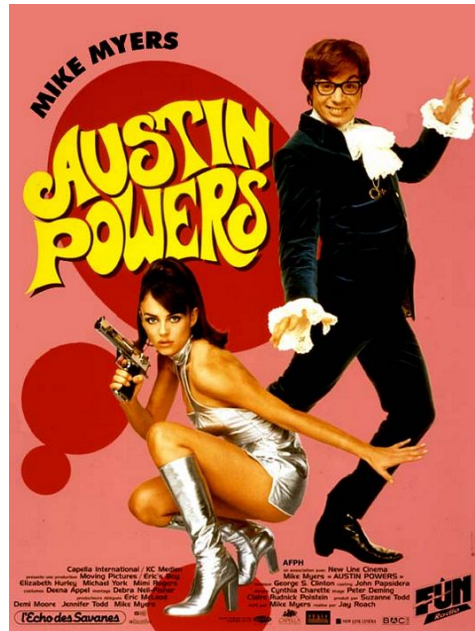
Kültürel açıdan bakıldığında postmodernizm; gelip geçici, anlık, yüzeysel ve akıldan çok hislere seslenen kültür formlarını destekler. McQuail, toplumsal değerlerin ve popüler kültürün gerçek anlamda bir değişiminden güç alan postmodernizmin; kültürel açıdan değişken, istikrarsız, mantıksız ve hedonist olduğunu ileri sürmekte, öte yandan ticarileşmiş popüler kültürün de, çok açık bir biçimde postmodernist öğeler barındırdığını söylemektedir. Yine postmodernizmin kültürel estetiği içerisinde geleneğin reddi, anlık eğlence, nostalji, pastiş, kolaj, değişkenlik ve tutarsızlık gibi unsurlar bulunmaktadır. Televizyon, reklamcılık ve popüler müzik, bugünün egemen sanatları haline gelmiştir. Kuşkusuz postmodern ethos, önceki kültürel perspektiflere nazaran, piyasayla çok daha içli dışlı ve ticarete çok daha fazla elverişlidir. Günümüzdeki reklam formları, yukarıda bahsedilen kültürel özelliklerin pek çoğunu kendi içinde sergilemektedir (McQuail, 2005:131-133).

Günümüz anlatı sanatları, görsel, uzamsal ve kinetik sanat dalları gibi sanatın tüm alanlarında kendini göstermesi de yine aynı bağlamda, kesin sınırları çizmekten kaçan bir yolla gerçekleşmektedir. Doğal olarak yine hemen hemen tüm sanat akımlarında olduğu gibi postmodernizm de öncelikle mimarlık alanında daha yoğun bir biçimde tartışılmaya başlamış, giderek dans, müzik, sinema ve tiyatro gibi sanatları etkilemeye başlamıştır. Sözü

edilen sanat dallarından verilen ürünlerde kullanılan kavramlar ve özellikler çağdaş sanatı çoğulcu, melez ve eklektik bir süreç olarak göstermektedir (Yamaner, 2007:180).

2.1. Sinema Sanatı ve Pastiş

Nostaljide sömürülen şey “şimdiki zaman”dır. “Tüm bir estetik imler ordusu, daha ilk dakikadan itibaren, çağdaş olduğu bildirilen imgeyi zamansal olarak bizden uzaklaştırmaya başlar”. Nostalji teması en yaygın şekilde sinemada görülür (Aktaran: Bal, 2015: 129). Pastiş, günümüz kapitalist tüketim kültürüyle ilişkilendirilebilir. Pastiş ile günümüz tüketim kültürü arasında sıkı bağlar bulunmaktadır. Örneğin Austin Powers’ın oynadığı, yapımcılığını Mike Myers’in üstlendiği “Swinging Sixties (International Man of Mystery), 60’lar” adlı film (Görsel 15), sinema sanatında pastişe güzel bir örnek olarak verilebilir; Sanatçı bu çalışmasında 60’lı yılların kültürünü günümüz kültür özellikleriyle harmanlayarak yeni bir sanatsal eser ortaya koyabilmiştir. Film farklı sanat dallarından alıntılar yapar ve bu sanatları bir araya getirerek yeni bir sentez yaratma eğilimine girmiştir; sinema, moda, müzik ve görsel sanatlar gibi bu filmde Optik sanatlardan tutun da Body-Painting (Vücut Boyama) gibi 60’lı yılların önde gelen sanatsal akımların izleri görmek mümkündür. Pastiş kavramı içerisinde bulunduğu bağlam bakıldığında eleştirel veya ifadeci üslup özellikleri taşıyabilir. Anlatımcı yönünün yanında başkaldıran, geçmişe öykünen veya günümüz yaşayış ve kültürünü eleştiren bir tutum içerisine de girebilir.

Görsel 15: Mike Myers, Swinging Sixties (International Man of Mystery), 1997.

Pastiş, popüler kültürde daha fazla belirgin olarak karşımıza çıkmaktadır. George Lucas'ın 1930'ların bilim-kurgu serisi olan *Star Wars*, Flash Gordon'dan etkilendiği düşünülür, Filmin jenerik kısmındaki kayan yazılan direkt olarak Flash Gordon'dan alıntılar yapılarak elde edilmiştir. Aynı şekilde *Indiana Johns* (Görsel 16) filmi gibi birçok film 1930'larda yapılan macera dizileri üzerine geliştirilerek günümüze kazandırılmıştır. Macera filmlerinde kullanılan birçok öğe; daha öncesinde tarihe karışmış, zamanın küllerinden yeniden doğmuştur. Macera filmlerinde kullanılan tapınak, gömülü hazineler gibi öğeler kendilerinden önceki dönemlere ve kültürüne işaret eden, alıntılama öğeleri taşıyan kavramlardır.

Görsel 16: Yönetmen: Steven Spielberg, İndiana Johns Serisi (Temple of Doom), 1984.

Postmodern film yazar ve yapımcılarından Quentin Tarantino'nun filmleri saf pastişe güzel bir örnek olarak gösterilebilir. Farklı kültür ve dönemlerdeki özellikleri filmlerinde bir arada kullanan sanatçı; *Ucuz Roman* (Pulp Fiction) (Görsel 17) filminde kurgusal hikayeyi Amerikan kültürünün kozmopolit yapısını görsel bir şölen haline getirmiştir. Yine sanatçının *Kill Bill* (Görsel 18) isimli eseri ise Batı kültürü ile Uzakdoğu kültürünü ve parodilerini harmanladığı, pastiş ve kolaj öğelerine yer veren bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görsel 17: Yönetmen: Quentin Tarantino, Pulp Fiction (Ucuz Roman), 1994.

Görsel 18: Yönetmen: Quentin Tarantino, Kill Bill, 2003.

2.2. Mimari ve Pastiş

Jameson'a göre Pastiş, günümüz sanatının en önemli özelliklerinden birisidir. Jameson'un pastiş kavramıyla ilgili yaptığı tanım hayli önemlidir; pastiş, artistik bir çalışmanın başka bir çalışmadan taklit edilmesidir, sanatçı ya da bulunduğu dönem taklit edilmiş olabilir. Ancak ortaya çıkan çalışma taklitten ziyade bir sanat eseri olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin mimaride eski dönem mimari eserlerindeki gerek üslup ve gerekse süsleme biçimleri günümüz mimarisinin çıkış noktalarından birisi olarak kabul görmektedir. Bu tam anlamıyla yeni bir stil yaratmanın yolu olarak görülebilir. Jameson'a göre pastiş "geçmiş-ölü stil" in yeniden canlandırılması olarak görülebilir (Görsel 19). Geçmiş bırakılıp yeni bir "stil" ortaya çıkarılmıştır. Bu stil günümüz sanatına işaret etmektedir (Jameson, 1991:60).

Görsel 19: Palazzo della Civiltà Italiana(Kare Kolezyum),
Mimarlar: Giovanni Guerrini, Ernesto Bruno La Padula, Roma, İtalya, 1943.

Plastik sanatlar açısından bakıldığında çoğulculuk ve tarihsellik son günlerde bariz bir şekilde kendisini gösterdiği bir gerçektir. Modern mimarinin teknik unsurlarını kullanan günümüz mimarları, yapı sanatına yeni bir üslup getirmişler, bina konstrüksiyonunda moderniyi uygularken, tasarım ve estetik açıdan çoğulcu bireşimciliğe (pastiş) başvurmuşlardır.

Jameson'a göre, geçmiş ve bugün ayrılmaz bir biçimde iç içe geçmiştir. Günümüz insanında geçmiş, bugün ve gelecek arasında herhangi bir ayırım yapamama hali, bireysel düzeyde bir tür şizofreni olarak kendini ortaya koyar. Günümüzde birey için olayların bir bütünlüğü yoktur, aksine parça parçadır ve sürekliliğini kaybetmiştir. Jameson, bu "*geçmiş* bilememe" halinin; "*geçmişin bütün biçimlerine yönelik rastgele bir yamyamlığa*" ve postmodernistlerin pastiş adını verdiği kavramın yaratılmasına yol açtığını ifade eder. Ritzer'e göre bu pastişin en iyi örneği ise; geçmiş, bugünü ve geleceği birbirine karıştırıp, adeta bir çorbaya çeviren *Disney Dünyası*'dır. Üstelik bu tür yerlere giden ziyaretçiler de, zamanın geçişiyle ilgili bir duygudan bağımsız olma eğilimindedirler ve sistemi dizayn edenler de, bu durumu yaratmak için bilhassa çaba sarf ederler. Her ikisinde de gözle görünür yerlerde saat bulunmamasıyla dikkat çeken alışveriş merkezleri ve Las Vegas kumarhaneleri (Görsel 20), zamanın adeta durduğu yerlere verilebilecek belki de en iyi örneklerdir (Ritzer, 1998:228-229). Disney Dünyası, büyük alışveriş merkezleri ya da tüm ışıltısıyla -ve sadece kumarhaneleriyle değil- bir bütün olarak Las Vegas gibi yerlerin, sözgelimi "popüler kültür dendiğinde zihninizde canlanan ilk on mekân neresidir?" şeklindeki bir soruya verilecek yanıtlar arasında ilk sıralarda yer alması oldukça muhtemeldir. Gerçekten de popüler kültürde tarihsellik unsuru yoktur. Gündelik yaşamın kültürü olarak geçmiş ve gelecekte bağımsızdır, sadece bugüne ilişkindir.

Görsel 20: Luxor Hotel&Casino, Las Vegas (Nevada/Amerika)

Nevada'da bulunan Las Vegas örneğinde, Las Vegas postmodern kültürün başkenti gibi görünmektedir. Bunun sebebi, multi-kültürel olan, pastiş yapılmış binalardan meydana gelmesidir. Binalar dünya üzerindeki anıtsal mimarilerden yola çıkılarak alıntılanmış-yapılmışlardır. Bu komik ya da dramatik bir olay değildir. Las Vegas sahte yapay olarak oluşturulmuş bir dünya profili olmaktan ziyade, müşterilerin ilgisini çekmeye yönelik hazırlanmış, gerçek dünyanın kabul görmüş bir yansıması olarak görülebilir. Binalar anlamdan yoksun boş yapılardır.

3. SONUÇ

Süregelen zaman içerisinde sanatın hangi biçem ve boyutları alacağını şimdiden kestirmemiz olanaksız ancak sanatın statik, kurumsal ve kuramsal zamanlarını da göz önüne alarak bitmek tükenmek bilmeyen yenilenme çabası yeni olanı bulma ve geliştirmede, yeni yaklaşım ve görüşleriyle bize ışık tutmaya devam etmektedir. Günümüz sanatının hızlı gelişimi ve değişimi sonucunda ortaya çıkan melez yapısı çok kültürlü milletlerin metropollerde birlikte yaşaması ve kültürel özelliklerin harmanlanması karşımıza sanatta ve kültürde bir karışım, pastiş ortaya çıkardığı görülmektedir.

Günümüz sanatı ve eserlerine bakıldığında farklı kültür ve teknik bireşimlerini oluşturan sanat eserleri karşımıza çıkmaktadır. Eklektik bir yapı içerisinde sunulan bu eserler dünyanın herhangi bir kültürünü kendi kültür değerleri olmaksızın kullanmış; dünya sanatı tarihi içerisinde başyapıt niteliği kazanmış olan eserleri özgün sanat nesnesi olarak kullandığı gözlemlenmiştir. Başka bir sanatçının eserlerinin rahatlıkla yeni bir eserde orijinal bir eser kimliğinde ortaya konusu ve dolayısıyla postmodern süreç içerisinde değerlendirebileceğimiz bir anlayışla melez/sentez eserler üretilmiştir. Günümüz sanatının gerek protesto, eleştiri, plastik gereklilik veya bir nosyon dahilinde ele aldığı pastiş özellikleri günümüzde de hala varlığını devam ettiren modern sanatın orijinallik ve ergonomi kavramlarından soyutlanmış gibi görünmektedir. Hiçbir teknik/estetik kaygı taşımaksızın ortaya çıkan günümüz sanatı bütün sanat kalıplarını kırmış ve yok etmiştir. Sanatın anlam ve kapsamının sorgulandığı günümüzde pastiş gerek kavramsal yönü ve gerekse üslup açısından öne çıkan değerlerden biri haline geldiği örnek eserlerde rahatlıkla görülebilir.

Çalışmayla birlikte varılan sonuçlardan birisi sanatın çeşitliliği içerisinde ele alınması ve modern dönemlerin kemikleşmiş 'yeniye üretme' çabasının artık bireysel (modern

zamanların sanatçıları) bir kimlik taşımasından ziyade sentezci bir anlayışa dayanan çoğulcu anlayışı öne süren katılımcı bir performansa dönüşmesidir. Çoğu zaman kişisel özelliklerin ortaya çıktığı, renk, teknik ve kavram açısından ikonik özellikler taşıyan sanatta bireyselleşmenin zirve noktası olan modern sanat yerini çok kutuplu, feminist, bireşimci, eklettik, eleştiren birey ve sanatçı görüntüsüne bırakmıştır. Bu noktada pastiş, günümüz sanatının vazgeçilmez yapı taşlarından birini oluşturmakta ve gelecekte adından sıkça bahsedeceğimiz yeni sanat ve türevlerine kaynaklık edeceği düşüncesi bize çok uzak gibi görünmemektedir.

KAYNAKÇA

Artun, A., (1998). "Çağdaş Sanat Tarihleri ve Türkiye'de Sanatın Çağdaşlaşması", **Toplum ve Bilim Dergisi**, Ankara.

Bal, M., (2015). "Postmodernizmin Düşünce ve Sanat Dünyasında Tanımı", **Mavi Atlas Dergisi**, 4/2015.

Featherstone, M., (1996). **Postmodernizm ve Tüketim Kültürü**, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Jameson, F., (1991). **Postmodernism, or, the Cultural Logic of Late Capitalism**, Durham:Duke University Press.

Lyotard, J. F., (1997). **Postmodern Durum**. Ahmet Çiğdem (çev.), 2. Baskı, Vadi Yayınları, Ankara.

Mcquail, D., (2005). **McQuail's Mass Communication Theory**, Sage Publications, London.

Ritzer, G., (1998). **Toplumun McDonaldlaştırılması**, Şen Süer Kaya (çev.), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Rosenau, P. M., (1998). **Post-Modernizm ve Toplum Bilimleri**, Tuncay Birkan (çev.), Ark Yayınları, Ankara.

Sarup, M., (1995). **Postyapısalcılık ve Postmodernizm**, A. B. Güçlü (çev.), Ark Yayınları, Ankara.

Yamaner, G., (2007). **Postmodernizm ve Sanat**, 1. Baskı, Alrı Yayınları, Ankara.

Yılmaz, M., (2006). **Modernizmden Postmodernizme Sanat**, Ütopya Yayınları, Ankara.

Görsel Kaynakları

Görsel 1: Picasso, **Bambu Sandalyeli Natürmort**, 1911-12

<https://www.khanacademy.org/humanities/art-1010/early-abstractiion/cubism/a/picasso-still-life-with-chair-caning>

Görsel 2: Nam June Paik, **Altın Buda**, Karışık Materyal, 13x19x17inç, James Cohan Galerisi, New York. http://www.nytimes.com/2014/09/05/arts/design/nam-june-paiks-work-at-asia-society.html?_r=0#slideshow/100000003090572/100000003090573

Görsel 3: El Greco, **Orgaz Kontunun Gömülmesi**, T.Ü.Y. 1586, İspanya.

http://tr.wikipedia.org/wiki/El_Greco

Görsel 4: Nicholas Chistiakov, **Etilerle Orgaz Kontunun Gömülmesi**, Karışık Teknik, 2012. <http://4art.com/photo/the-burial-of-count-orgaz-with-meat>

Görsel 5: **Afrodite Büstü**, M.Ö. 360 Roma Dönemi Kopyası.

<http://arthistoryblogger.blogspot.com.tr/2012/12/the-body-beautiful-in-ancient-greece.html>

Görsel 6: Hedi Xandt, **Koruluk Tanrıçası**, Altın kaplama pirinç, Polimer, Mermer, 2013. <http://www.hedixandt.com/sculpture/god-of-the-grove/>

Görsel 7: Giovanni Bologna, **Hermes Heykeli**, Tunç, Floransa, Museo Nazionale del Bargello, 1567. <https://www.pinterest.com/pin/574560864933735841/>

Görsel 8: Clive Wilkins, **Gecenin Yaratıkları(Hermes'in ayağı)**, 2013.

<http://ok.ru/iskusstvop>

Görsel 9: Rembrandt, **Yaşlı Adam**, T.Ü.Y. 1654.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rembrandt_Harmenszoon_van_Rijn_-_An_Old_Man_in_Red.JPG

Görsel 10: Nicholas Chistiakov, **Yaşlı Adam(Rambrandt'dan Sonra)**, T.Ü. Akrilik, 2013. <https://www.pinterest.com/pin/569916527816593014/>

Görsel 11: Bronzino, **Venus, Eros**, Folly ve Zaman, Ahşap Üzerine Yağlıboya, 1545, National Galeri, Londra. http://www.artble.com/artists/agnolo_bronzino/more_information/style_and_technique

Görsel 12: Christian Zander, **İsimsiz**, Dijital Manipülasyon, 2013.

<https://www.pinterest.com/FlorianBrmd/generative-art/>

Görsel 13: Andy Warhol, **Campbells Çorba Kutusu**, T.Ü.Y. 1962.
<http://artasiapacific.com/Magazine/82/TheLittleCanThatCould>

Görsel 14: Emiliano Ponzi, **Postmodernizmin Ölümü**, 2011.
<http://www.emilianoponzi.com/portfolio/death-of-postmodernism>

Görsel 15: Mike Myers, **Swinging Sixties (International Man of Mystery)**, 1997.
http://www.impawards.com/1997/austin_powers_international_man_of_mystery_ver3.html

Görsel 16: Steven Spielberg, **Indiana Johns Serisi (Temple of Doom)**, 1984.
<http://bplusmovieblog.com/2015/04/04/fun-with-franchises-our-favorite-images-from-indiana-jones-and-the-temple-of-doom/>

Görsel 17: Yönetmen: Quentin Tarantino, **Pulp Fiction (Ucuz Roman)**, 1994.
<http://www.counter-currents.com/tag/quentin-tarantino/>

Görsel 18: Yönetmen: Quentin Tarantino, **Kill Bill**, 2003.
<http://www.vcpost.com/articles/25415/20140811/kill-bill-3-whole-bloody-affair-2015-release-date-quentin-tarantino-the-weinstein-company-uma-thurman.htm>

Görsel 19: **Palazzo della Civiltà Italiana (Kare Kolezyum)**, Mimarlar: Giovanni Guerrini, Ernesto Bruno La Padula, Roma, İtalya, 1943.
http://it.wikipedia.org/wiki/File:20110307_Roma_Palazzo_della_Civilt%C3%A0_Itali_ana_frente_-_lato_sx.jpg

Görsel 20: **Luxor Hotel&Casino**, *Las Vegas* (Nevada/Amerika)
<http://www.koolrooms.com/hotel/Luxor-Hotel-Las-Vegas.htm#.VVM-F9PtIbc>

Not: Görsellere sanal ortamda erişim tarihi 04-05 Mayıs 2015 tarihidir.